

[Undervisningsministeren.]

enige, og forhåbentlig, hvis ikke det er tilfredsstillende, lykkes det nok at komme videre ad den vej.

Det ærede medlem hr. Morten Lange efterlyste bl. a. lærerloven, der svarede til denne lov. Jeg nåede at få betænkningen umiddelbart inden, eller forholdsvis kort tid før spærredatoen her den 15. marts, og der var ting, jeg gerne ville se på netop af koordinationsmæssige grunde. Jeg har indtryk af, at spørgsmålet om læreruddannelsen her i hvert fald ikke må afgøres, før man har set, hvordan det ligger med læreruddannelsen med hensyn til teknika og forskellige andre områder, og det var den saglige grund til, at forslaget ikke er blevet fremsat. Og så kan jeg måske godt føje til, at der var måske også flere penge i dette forslag, end jeg brød mig om at møde med i denne periode. Af disse grunde regner jeg først med at fremsætte lovforslaget næste år.

Jeg synes ikke, at det ærede medlems gastronomiske betragtninger over udvalg og suppe havde karakter af klar suppe, hvis jeg må sige det på den måde. Den sag, vi her har med at gøre, adskiller sig væsentligt fra den, vi skal drøfte om lidt. Begge lovforslag omhandler uddannelser inden for handelsfeltet, men er alligevel så forskellige, at man nok gør mere skade end gavn ved at køre dem sammen. Det er ikke alle sammenkøgte retter, der er lige gode. I hvert fald er det rart at kunne se, hvad de består af, så jeg vil håbe, bortset fra at det er noget, jeg ingen indflydelse har på, at man betragter disse to lovforslag som to adskilte områder. Det ene drejer sig om handelsskolerne og først og fremmest om handelsmedhjælpereksamen. Det andet drejer sig om højere læreanstalter inden for det samme felt. Det er rigtigt, at der skal være kontakt og koordination, men vi skal heller ikke køre det hele sammen, så man ikke kan se, hvad der er det ene, og hvad der er det andet. Men jeg vil meget gerne i udvalget være til rådighed med alle de oplysninger, man måtte ønske, og jeg takker for positiv behandling.

Helveg Petersen: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. K. B. Andersen, nej, den højtærede undervisningsminister, at jeg har i et cirkulære, der kom ud engang i

1964 — jeg har det ikke med mig — understreget betydningen af, at man tog almene hensyn i uddannelsen på lærlingeskoler. Det er klart, at her står vi ikke over for en proces, der let afsluttes. Vi står over for et problem, som vi skal til at angribe. Men jeg har været opmærksom på spørgsmålet, og jeg henstiller, at den højtærede minister følger disse bestræbelser op. Jeg tror, det er meget væsentligt, og jeg mener, at det skal forstærkes. Jeg tør ikke sige, at vi har været tilstrækkelig opmærksom på det, men hele den debat, vi fører om det kulturelles, om det kunstneriskes, stilling, understreger for mig, hvor vigtigt det er, at vi interesserer os mere for det almene, ikke blot i børneskolerne, men også i meget høj grad i alle de skoler, der har med de unge at gøre.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil kun sige til den højtærede — undskyld — det ærede medlem hr. Helveg Petersen, at jeg skal prøve på på bedste måde at efterleve cirkulæret, og hvis det trænger til den stramning, som det ærede medlem ikke har givet det, og der bliver brug for det, mens jeg holder stolen varm, skal jeg foretage den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Orla Møller: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om handelshøjskoler.

(Lovforslaget (nr. 148) findes i tillæg A. sp. 2113, fremsættelsen i tidenden sp. 3480).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller: Der er perspektiv over de lovforslag, som de seneste års undervisningsministre har lagt på folketingets bord, og

[Orla Møller.]

det foreliggende lovforslag er ingen undtagelse fra reglen. Tydeligere end mange foredrag viser det, at en tidsepoke er ved at ebbe ud og en ny ved at begynde. Privat initiativ og foretagsomhed må sammen med samfundsmagten finde en ny arbejdsform, en sådan ny form fandtes med loven af 4. juni 1964 for erhvervsskolerne, hvor man ordnede de økonomiske og organisatoriske forhold.

Nu er det meningen at overføre de samme principper på den højere uddannelse inden for handelens verden. Det, der engang blev påbegyndt af handelsstandsforeningerne, har vist sig at være af så livsvigtig betydning for samfundet, at det økonomiske ansvar må overtages af statsmagten. Traditioner og fremtidens krav knyttes med dette lovforslag sammen. Man søger et vidtgående hensyn taget til de interesser, som på afgørende måde har været med til at give handelens personer forudsætninger for at øve deres håndværk. Samtidig søger man at sikre, at samfundet får garanti for, at de anvendte midler kun kan bruges til højnelse af undervisningen i handelshøjskolen.

Lovforslaget opererer med 2 skoleformer, og det er noget nyt. Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus ophøjes så at sige med dette forslag til at være højere læreanstalter. De øvrige skoler for højere handelsundervisning i Ålborg, Odense, Kolding, Svendborg og Sønderborg vil i fremtiden få navn af handelshøjskoleafdelinger. Denne opdeling rummer noget principielt afgørende. De 2 handelshøjskoler, som nu bliver højere læreanstalter, har virket henholdsvis siden 1917 for Københavns vedkommende og 1939 for Århus' vedkommende. De er gennem årene blevet udbygget med undervisningsområder, og der er gjort en indsats på det forskningsmæssige område af en sådan art og i et sådant omfang, at det føles ganske naturligt nu at lægge disse skoler på linje med de øvrige højere læreanstalter. I det daglige virker de og har gennem flere år virket på linje med dem.

Det udvalg, der blev nedsat af undervisningsministeriet den 28. februar 1962, har været enig om at anbefale, at de eksisterende handelshøjskoleafdelinger bliver opretholdt. Man har samtidig holdt muligheden

åben for, at nye kan oprettes. Den højtærede undervisningsminister har ganske vist hertil i sin skriftlige fremsættelse bemærket, at der for tiden af flere grunde må vises stor tilbageholdenhed i så henseende. For at sikre de eksisterende handelshøjskoleafdelinger den bedst mulige standard i undervisningen har man stillet krav om, at den enkelte handelshøjskoleafdeling skal være i nær kontakt med en af de anerkendte handelshøjskoler. Så meget om skoleformen, idet jeg ikke skal fordybe mig i fagområderne, men blot nøjes med at sige, at der oven på den hidtil givne undervisning nu bliver mulighed for at erhverve sig en doktorgrad.

Derefter vil jeg gerne vende mig til de økonomiske forhold. Handelshøjskolerne kunne i årene 1951-61 få 48 pct. af deres tilskudsberettigede udgifter refunderet af staten, herudover fik de yderligere en rådighedssum, og eleverne betalte en studieafgift. Med skoleåret 1961-62 blev situationen imidlertid ændret, idet elevafgifter ikke mere måtte opkræves. I stedet begyndte staten at yde tilskud af tilsvarende størrelse, som svarede til disse elevafgifter. Der er imidlertid ikke igennem de sidste år sket nogen regulering af de beløb, hvorefter denne refusion fandt sted, så der opstod hvert år et underskud. Der er skaffet udvej for at dække dette såkaldte akkumulerede underskud ved en bevilling på finansloven. Det har drejet sig om beløb fra 5,9 mill. kr. i 1961-62 til 7,8 mill. kr. i 1963-64.

Såfremt det nu fremsatte lovforslag gennemføres, kommer det til at betyde, at staten i lighed med, hvad der er tilfældet for andre højere læreanstalter, dækker udgifterne ved undervisningen, yder lån med 75 pct. til anskaffelse af undervisningsmateriel, stiller udstyr til rådighed og i øvrigt med lån medvirker til både udbygning og opførelse af bygninger. En projekteret 2. etape af udbygningen af Handelshøjskolen i Århus vil således medføre en ekstraudgift for staten på 500.000 kr. For året 1965-66 vil udgifterne til denne form for undervisning dreje sig om 13 mill. kr., og hvis staten overtager 100 pct.s dækning af det akkumulerede underskud i skolerne for årene 1961-64, vil dette andrage 3,5 mill. kr.

En forudsætning for statens overtagelse af de økonomiske forpligtelser er, at de pågældende handelshøjskoler og handelshøj-

[Orla Møller.]

skoleafdelinger bliver selvejende institutioner. Det er Handelshøjskolen i Århus i forvejen, og adskillige af handelshøjskoleafdelingerne er det også. For Handelshøjskolen i København ligger det derimod sådan, at den ejes og drives af Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse.

For at bevare forbindelse til de erhvervsinteresser, der har oprettet og ledet handelshøjskolerne, har udvalget fundet det rigtigt at få disse repræsenteret i det styrelsesråd, der får til opgave at varetage handelshøjskolernes økonomiske administration. Til at varetage de undervisningsmæssige og forskningsmæssige opgaver oprettes der et undervisningsråd, og den daglige ledelse varetages af en rektor.

Afsluttende om den organisatoriske opbygning skal kun nævnes to forhold, at der ved begge handelshøjskoler oprettes studerendes råd med ret til repræsentation i styrelsesrådet, og at det tidligere tilsynsråd for handelshøjskolerne ophæves.

Såfremt lovforslaget vedtages, vil det være en afløsning af loven af 14. juni 1951. Men det vil være mere end en blot og bar afløsning og ajourføring af den udvikling, der har fundet sted i den mellemliggende tid. Det vil betyde, at den højere handelsundervisning i Danmark er ført på linje med de krav, som moderne tid stiller. Der vil være skabt muligheder for, at unge vil kunne få den uddannelse inden for handels erhvervet, som den moderne tid fordrer.

Jeg vil til slut gerne aflevere en blomst, eller skulle jeg sige en hel buket roser uden torne, til den eller dem, der har ansvaret for lovforslagets sproglige udformning. Det er en sand vederkvægelser at få et lovforslag i hånden, der kan læses, uden at man skal studere i flere timer for at finde ud af, hvad det betyder.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige mit partis velvilje ved den fortsatte behandling af lovforslaget.

P. E. Eriksen: Der er en nøje forbindelse mellem det lovforslag, vi lige har diskuteret, og lovforslaget her og en forbindelse, som der også blev peget på før, mellem folkeskolen og handelsskolerne og nu videre til handelshøjskolen.

Lovforslaget søger at indpasse handels-

højskoleuddannelsen i hele vort uddannelsessystem og i den udvikling, jeg har peget på ved det foregående lovforslag. Det er en rammelov for den højere uddannelse på dette område. Vi kan kun hilse dette med tilfredshed, men vi vil også gerne pege på, hvorledes man opretter styrelsesråd og undervisningsråd, og udtrykke håbet om, at der fortsat vil finde et snævert samarbejde sted med erhvervene til bedste for denne arbejdsform: handelshøjskolen med sit forskningsapparat og med sin status som højere læreanstalt, men også med muligheder for tilknyttede handelshøjskoleafdelinger. Forbindelsen med alle disse institutioner, foreninger og mennesker, der har stået bag ved hele handelsskoleundervisningen gennem tiderne fra 1917 og fremefter, Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse, handelsstandsforeninger o. s. v., har været af stor betydning, og en forbindelse mellem skolerne og de erhverv, hvorfra de unge kommer, er fortsat nødvendig.

Den økonomiske baggrund skal jeg ikke trætte det høje ting med at gå ind på, det er nævnt her. Dog må jeg i det udvalg, der kommer, gøre opmærksom på, at der ligger økonomiske problemer ved udbygningen af administrationen, som man må være opmærksom på. Jeg bemærker mig udvalgets opfattelse, at statsovertagelsen ikke giver så meget, som tabet organisationsmæssigt vil betyde i forhold til erhvervene. Der er spørgsmålet om status for Handelshøjskolen i København og Handelshøjskolen i Århus, der er omdannet til en selvejende institution.

Jeg vil med disse få bemærkninger anbefale, at vi her følger udviklingen op og ser på de forhold, som jeg allerede har talt om. Jeg vil på mit partis vegne tilsige vor forståelse og anerkendelse af handelshøjskolernes og handelshøjskoleafdelingernes fremtidige status. Vi vil gerne medvirke til en løsning af opgaven, som kan blive til gavn og styrkelse for eleverne og for samfundet, og virke for, at kontakten mellem erhvervene og skolerne bevares.

Ståhr Johansen: Som bekendt skal man her ved første behandling fremsætte mere principielle betragtninger over et lovforslag og ikke gå så meget i detaljer. Jeg skal der-

[Stæhr Johansen.]

for nøjes med at konstatere, at dette lovforslag indeholder meget store principielle ændringer. Det betyder, hvis det gennemføres, at de private kræfter, som hidtil har stået bag den højere handelsskoleundervisning, nu fuldstændigt afløses af staten.

Jeg vil gerne på mit partis vegne sige, at vi kan anbefale dette lovforslag, selv om vi dog gerne vil have lov til at fremhæve, at der måske også her fra det høje tings talerstol skulle lyde en tak og deri ligge en beundring for det fremsyn, man havde, da man midt under den første verdenskrig startede Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse, der tog sig af den højere handelsundervisning, hvilket afgjort var nødvendigt, da man på dette tidspunkt slet ikke havde det grundlag for uddannelsesformer, som man har udbygget på en efter min opfattelse forbilledlig måde.

Den udvikling, vi står midt i, og som jo andre ærede medlemmer har været inde på, den kolossale stigning i antallet af unge mænd og i øvrigt også kvinder, der lader sig uddanne til handelserhvervet, vil fortsætte. Efter de prognoser, der foreligger, vil situationen være den, at man i 1970 vil have flere under uddannelse til handel end i noget andet erhverv i Danmark, og det er ganske klart, at dette betyder, at uddannelsen af disse unge lærlinge og også af dem, der tager den højere uddannelse, både må beslaglægge mange lærerkræfter og kræve en udbygning af hele handelsskoleundervisningen. Det lovforslag, der lige har været behandlet, beskæftiger sig med den almindelige lærlingeuddannelse, men det er jo klart, at også i den højere uddannelse må man regne med en væsentlig tilgang af unge, der ønsker en videre uddannelse, ligesom det er nødvendigt for erhvervslivet, hvis det skal kunne klare sig i konkurrencen med andre nationer, at man får denne uddannelse.

Jeg kan kun sige, at det grundlag, det private initiativ har skabt både i København og i Århus, som har kunnet udbygges under de forhold, der har eksisteret også på det økonomiske område, betyder et ikke uvæsentligt bidrag. Nu bliver dette initiativ afløst af et udelukkende statsligt initiativ. Staten overtager nogle godt arbejdsende handelshøjskoler, og man bør sige

tak til dem, der i sin tid har været med til at skabe dette grundlag.

Jeg kan på samme måde som tidligere det ærede medlem hr. P. E. Eriksen udtale min tilfredshed med den styrelsesform, som lovforslaget har opbygget, en styrelsesform, hvor man har et styrelsesråd, der har alt det økonomiske under sig, hvor man har et undervisningsråd, der tager sig af det pædagogiske, og hvor ledelsen i øvrigt — på samme måde som ved andre højere læreanstalter — ligger i en kongelig udnevnt rektors hånd. Dette betragter jeg som uhyre tilfredsstillende for fremtidens undervisning, fordi man netop derigennem opretholder kontakten med det private erhvervsliv. Er der noget sted, hvor det er betydningsfuldt, at man har kontakt med erhvervslivet, er det netop ved den højere handelsuddannelse, og det er hele uddannelsen også baseret på.

Mit parti ser med sympati på dette lovforslag. Der er naturligvis en række økonomiske problemer, som egner sig bedre til drøftelse i et udvalg; der er spørgsmålet om bygningerne og overtagelsen af bygningerne og spørgsmålet om prognoserne for de udgifter, der vil komme. Det tal på 13 mill. kr., som nævnes, tror jeg ikke kan holde ret mange år ud i fremtiden med den tilgang, som prognoserne viser at der vil komme, men det er som sagt spørgsmål, der egner sig bedre til drøftelse i et udvalg, og jeg håber, at sådanne drøftelser kommer i stand.

I øvrigt ser vi som sagt med sympati på lovforslaget.

Helveg Petersen: Der er i dette lovforslag i modsætning til det tidligere behandlede i høj grad tale om penge. Det, der sker efter forslaget, er, at staten betaler driften, og at staten foretager de nødvendige investeringer i bygninger. Staten betaler med andre ord det hele, hvilket er analogt med, hvad der sker ved andre højere læreanstalter.

Det er vanskeligt at finde nogen begrundelse for at behandle denne form for højere uddannelse anderledes, end man behandler højere uddannelser i almindelighed. Det er jo gratis at gå på universitetet, det er gratis at gå på teknisk højskole, og på samme måde må det være gratis at gå på han-

[Helveg Petersen.]
delskole. De erhvervsrepræsentanter, der har været med ved behandlingen af dette lovforslag, har ikke ment, at der har været muligheder for at skaffe midler ad privat vej. Man opfatter inden for erhvervene ikke handelshøjskoler som noget, der direkte hører hjemme i det område, man føler sig forpligtet til at give støtte til. Her er læringskolen jo af en helt anden karakter.

Der er altså tale om nøjagtig den samme argumentation som den, vi stod over for, da vi her i tinget drøftede en række videregående uddannelser her for trekvart år siden — handelsskoler, tekniske skoler, maskinmesterskoler, maskinisterskoler o. s. v. Dengang var vi inde på hele problematikken omkring de selvejende institutioner kontra statsinstitutioner. Vi var inde på den betragtning, at man lige så godt kunne gøre de skoler, der reelt får hele støtten til staten, til statsinstitutioner. Men da vi drøftede spørgsmålene nærmere, fandt vi ud af, at det ville være bedre, om vi bevarede institutionerne som selvejende, og det er det, der sker her. Der er den fordel ved det, som foregående ærede ordførere har peget på, at man derved beholder en intim forbindelse med erhvervslivet. Jeg synes, det er lykkedes på en fuldt ud acceptabel måde at holde balancen mellem styrelsen for den selvejende institution og undervisningsrådet; undervisningsrådet svarer ganske til lærerrådet ved andre højere læreanstalter, men man har altså valgt at bruge dette udtryk i den anordning, man har udarbejdet udkast til. Der er igennem dette samspil mellem styrelse og undervisningsråd skabt et grundlag for, at man på ethvert tidspunkt i højskolernes uddannelse og i forskningsopgaverne kan være orienteret om de ønsker, man nærer inden for erhvervene med hensyn til indslag i undervisningen og med hensyn til metoder o. s. v.

Det forekommer mig, at man på samme måde har fundet en god formulering med hensyn til samarbejdet mellem de to handelshøjskoler og de handelshøjskoleafdelinger, der findes ud over landet. Der er igen de regler, der er opstillet, skabt sikkerhed for, at niveauet på handelshøjskoleafdelingerne kan sikres.

Jeg kan med disse ord give tilslutning til

lovforslaget og kan love det en velvillig behandling i det udvalg, der nu formentlig bliver nedsat.

Morten Lange: Jeg kan indlede med at give udtryk for tilfredshed med, at et lovforslag af denne art er fremkommet. Det er mit indtryk, at vor højere handelsuddannelse igennem lange tider har været et af de svageste led i vor højere uddannelse. Det er for at sige det lidt skarpt sikkert på høje tid, at den bliver rykket ud af den private sektor af uddannelsen. Omordningen har længe været på vej, og de vanskeligheder, det har voldt at komme i gang med de nye afdelinger rundt omkring i provinsen, og mange andre forhold tyder på, at man åbenbart er gået for langsomt til værks; det skulle være sket hurtigere.

Jeg har et par bemærkninger til vedrørende den strukturelle opbygning, som jeg lige så godt kan gøre med det samme. Jeg anser det for at være uheldigt, at man ikke går videre, når man endelig skal omstrukturere handelshøjskolen, end man er gået i det lovforslag, der ligger for os her. Jeg kan ikke se andet, end at det fænomen, som hedder et styrelsesråd, som man skaffer sig udefra til at sidde og afgive indstillinger om, hvorledes statens penge skal anvendes, er et ganske ejendommeligt misfoster. Jeg kan ikke se, at den administrationsform, man her kommer frem til, på nogen måde er en rationel administrationsform for en højere læreanstalt. Det kan kun give problemer at bygge sagen så kinesisk op. Jeg er af den opfattelse, at man naturligvis på en højere læreanstalt må have en eller anden form for administration til at administrere de offentlige midler, det drejer sig om, men at finde skikkelige og rare mennesker — og dygtige og indsigtfulde mennesker — ude i byen til at påtage sig den administration synes jeg ikke er hensigtsmæssigt. Jeg havde nær sagt, at jo dygtigere de er, jo større mulighed er der for, at der bliver konflikter. Vi kan jo se på spørgsmålet i et udvalg, men jeg så da meget gerne, at man bragte administrationen af handelshøjskolerne mere på linje med administrationen af de øvrige læreanstalter.

I øvrigt er ordningen jo af en forholdsvis normal struktur for højere læreanstalter.

[Morten Lange.]

Den har det tilfælles med den foreslåede ordning for Danmarks lærerhøjskole, at man nu også her begynder at arbejde med ideen om provinsafdelinger, blot at man på dette felt i virkeligheden er en del længere fremme med provinsafdelinger, og jeg synes, det tegner til at blive en god og sund struktur. Det er muligt, at nogle af disse afdelinger efterhånden vokser op til at blive selvstændige, og det er meget muligt, at de foreløbig i hovedsagen må klare sig med at bestride førstedelsundervisning; men jeg tror faktisk, at meget af fremtidsperspektivet i handelsundervisningen kommer til at koncentrere sig omkring provinsafdelinger, for det er her, det vil være nemmest at bygge videre med noget af den omstrukturering, som jeg mener er tiltrængt.

Jeg vil gerne til de bemærkninger, jeg gjorde før om strukturen, tilføje, at jeg tror ikke alene, det er den administrative struktur af handelshøjskolerne, vi må se på, men det er nok også afgrænsningen. Så vidt jeg kan se, vil en fornuftig udvikling af den højere uddannelse på — bredt sagt — dette område gøre det naturligt, om man på handelshøjskolerne spekulerede på forholdet til hele det område, der hedder ingeniøruddannelsen, og som jo i vid udstrækning i virkeligheden rekrutterer til områder, hvor handelskyndighed er næsten lige så nødvendig, som det er nødvendigt at have en god ballast i ingeniørfaget. Der er en ret skarp deling imellem de to fagområder. Jeg kunne levende forestille mig, at en provinsafdeling på et eller andet tidspunkt kom så nær i familie med en anden provinsafdeling af noget andet eller med et ingeniørakademi, at vi fik et fornuftigt samarbejde, så de to uddannelser kunne spille sammen, måske til væsentlig fordel for begge. Noget lignende gælder en række af de administrative uddannelser, vi har herhjemme, som formodentlig også kunne trænge til at låne fra handelshøjskolerne og til gengæld kunne låne dem noget.

Der er naturligvis et væsentlig længere

sigte i dette. Det er noget af det, vi i sin tid har opnået ved at holde ret store fagområder samlet inden for universitetet — måske lidt for samlet — og noget af det er forsvundet lidt for os ved, at lige så snart vi kommer uden for universitetet, hugger vi op i ganske snævre båse, hvor samspillet kan blive gjort ret vanskeligt. Jeg tror, det var rart at have et perspektiv for fremtiden, idet vi måske netop ved hjælp af provinsafdelingerne, som kan være lidt nemmere brikker at stille om på, kunne nå at få et sådant samarbejde i gang. Det vil efter min mening være gavnligt.

Derudover har jeg kun to små bemærkninger. Den ene er en beklagelse af, at noget, som jeg just hørte, desværre ikke er rigtigt. Det ærede medlem hr. Orla Møller glædede sig over, at der ville blive elevrepræsentation i diverse af handelshøjskolernes organer. Det er der ikke. Elevrepræsentationen har kun samme ret som ved andre højere læreanstalter, nemlig til at føre forhandlinger. I hvert fald fremgår det ikke tydeligt, at der er videregående rettigheder; det modsatte fremgår.

Endelig et meget lille, republikansk hertesuk. Jeg kan ikke se nogen som helst grund til, at rektor for en handelshøjskole skal udnævnes af kongen. Det er såmænd helt tilstrækkeligt, hvis de ærede professorer dér og de andre medlemmer af uddannelsesrådet vælger ham. Det er tilstrækkeligt til, at han kan slæbe rundt på en kæde.

Erik Østergaard: Det foreliggende lovforslag går ud på gennem visse ændringer at skabe grundlag for en omordning af handelshøjskolernes ledelse og tilsigter endvidere at give disse skoler status som højere læreanstalter. Der foreslås oprettet et styrelsesråd, som repræsenterer erhvervslivet, og et undervisningsråd, repræsenterende handelshøjskolernes professorer og øvrige studieledere. Det vil sikkert gennem det foreslåede styrelsesråd, der i særlig grad tager sig af skolens praktiske ledelse, være muligt at bevare og fremme den fornødne kontakt

[Erik Østergaard.]

med erhvervslivet. Det gælder for disse skoler som for de almindelige handelsskoler, at der må ske en udbygning og ajourføring i takt med tidens udvikling på disse områder.

Jeg er indforstået med, at de planer, som dette lovforslag danner grundlag for, og som der er gjort rede for i bemærkningerne til lovforslaget og den skriftlige fremsættelse, vil være forbundet med forholdsvis store udgifter, som vi vil se på med nogen betænkelighed, og her vil jeg gerne spørge den højtærede minister, om det samme ikke kan opnås til en billigere pris.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg takker for tilslutningen fra alle sider også til dette lovforslag.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger, men vil gerne i anledning af de udtalelser, der er fremsat om økonomien, lige anføre, for at det skal ligge helt klart, at dette lovforslag medfører ikke, hvad driften angår, én øres udgift for staten, som ikke hidtil har været forudsat i forbindelse med disse skoler.

Jeg indrømmer, at det måske er en lille smule vanskeligt at få et helt klart overblik over det; men som der er redegjort for det i fremsættelsen og bemærkningerne, har man i 1961 sagt til skolerne, at de — som rimeligt er, når det drejer sig om højere læreanstalter — ikke måtte opkræve elevafgifter, og at staten ville erstatte det beløb, der derved kom til at mangle. Men da man jo ikke har andre steder at henvende sig, når man ikke vil opkræve elevafgifter, er der senere — med tilslutning fra finansudvalget, fulgt op i de senere finanslove — givet tilsagn om, at man ville betale det underskud, der blev herudover, idet det beløb, som staten har betalt til afløsning af elevafgifterne, ikke har været reguleret siden 1961. Det vil altså sige, at i princippet — det er ikke alle regnskaberne, der er gjort op, så der er nogle områder, hvor der kun er udbetalt forskud — er der ikke på driften én øres merudgift for staten i dette lovforslag. Derimod må det indrømmes, som det også fremgår af bemærkningerne, at ved fremtidigt byggeri vil staten komme til at gå ind med et beløb. Hvis nogen så vil spørge, hvem der ellers skulle have dækket det, må jeg svare, at det er netop problemet,

for så kunne man ikke komme videre. Der er ikke i dag nogen anden kreds end staten, der kan gå ind og bygge for disse højere læreanstalter, og efterhånden som byggeri derfor bliver aktuelt, kommer der merudgifter for staten. Men der er altså ikke på driften én øre, som ikke er forudsat dels ved lov, dels ved forventede vedtagelser i finansudvalget.

Det ærede medlem hr. Stæhr Johansen var inde på, at de private kræfter nu blev fuldt ud afløst af det statslige initiativ. Jeg vil gerne sige, at det her som i reglen i den slags tilfælde er sådan, at det, der bliver socialiseret, er underskuddet, og det fremgik af det, jeg lige sagde, at det bliver socialiseret til sidste øre; i øvrigt beholder de private kræfter resten.

Det fremgår, som det så rigtigt blev fremhævet af det ærede medlem hr. Erik Østergaard, direkte af den anordning, som er optrykt i lovforslaget, at det styrelsesråd, de højere handelsskoler i fremtiden får, består af indtil 8 medlemmer. Af disse indtil 8 medlemmer udpeger Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelse de seks, og ordet „indtil“ går alene på, at ministeren udpeger indtil 2; disse 2 er altså ikke engang sikre. Men de andre 6 repræsentanter sidder der, og de bliver helt afgørende og dominerende, sådan som det normalt er i vældig mange af de private skoleformer, som staten går ind i med større eller mindre tilskud til — her altså med 100 pct.

Når det ærede medlem hr. Helveg Petersen i forbindelse med økonomien siger, at der i høj grad er tale om penge, er det jo rigtigt. Man kan altid diskutere udtrykket „i høj grad“, men der er tale om penge. Der er imidlertid som allerede sagt ikke tale om nye penge i forbindelse med driften i dette lovforslag. Det vil jeg gerne understrege igen, da det nu netop er fremhævet fra flere sider.

Jeg tror, det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Erik Østergaard siger, at man igennem styrelsesrådet kan bevare den gode kontakt med erhvervslivet.

Jeg er helt enig i den tak, det ærede medlem hr. Stæhr Johansen udtalte over for de kredse, der både har været pionerer på dette felt og i mange år båret omkostninger på dette område på samme måde, som staten på andre lignende områder har

[Undervisningsministeren.]

båret de tilsvarende omkostninger. Det synes jeg absolut også der er grund til at udtrykke anerkendelse af.

Når det ærede medlem hr. Erik Østergaard spørger, om man ikke kan få det samme til en billigere pris, vil jeg ikke afvise det, for det er jo et meget bærende moment i konkurrencen i hele vort erhvervs- liv, at man kan få det samme til en billigere pris. Men jeg er ikke sikker på, at man kan det på dette felt — ellers havde jeg ikke udformet forslaget sådan, som det foreligger her. Hvis det ærede medlem kan hjælpe os med at finde frem til noget i den retning, skal jeg nok være lydhør, men det skal altså være det samme, vil jeg gerne understrege.

Det ærede medlem hr. Morten Lange kom med nogle kritiske bemærkninger om administrationen af handelshøjskolerne og ønskede den mere på linje med de andre læreanstalters. Nu skal jeg være meget forsigtig med at sige noget kritisk om de højere læreanstalters administration, i hvert fald så længe jeg har mit nuværende embede. Men lad os sige det sådan: der er vel en grund til, at der i øjeblikket sidder et udvalg og arbejder med det, og det ærede medlem ved, at der kommer en betænkning inden så forfærdelig længe. Jeg har en lumsk fornemmelse af — også uden at have kigget i papirerne — at der bliver foreslået visse ændringer i den nugældende administration. Det kunne tyde på, at ikke alle har været fuldt tilfredse med alt og fundet alt fuldkomment, og hvis det forholder sig således, er det også i overensstemmelse med de rygter, der har nået mine øren. Jeg er derfor ikke sikker på, at man bare kan stille det op på den måde, at man spørger: hvorfor ikke helt på linje?

Sandheden er, at administrationen af de højere læreanstalter i de senere år er vokset så kolossalt, at den hidtidige form ikke rigtig rækker til. Den er ved at sprænges, og som det ærede medlem ved, er det disse problemer, man arbejder med i universitets-administrationsudvalget. Når betænkningen derfra kommer, kan vi se på alle disse sager under ét.

Jeg kan kun sige, at jeg er helt enig med det ærede medlem i, at man måske burde overveje i fremtiden at skabe kontakt fra

handelshøjskolen til f. eks. — det ærede medlem nævnte ingeniørakademiet. Det ærede medlem kunne lige så godt have nævnt noget andet, forstod jeg, men jeg er helt enig.

Da vi for nylig nedsatte planlægningsrådet — jeg ved, at det er udtryk for begyndende senilitet, når man citerer sig selv, men alligevel — nævnte jeg, at det eneste, man skulle holde sig for øje, var, at man normalt ikke skulle gøre, som man plejede. Skal vi have det nødvendige antal læreanstalter i fremtiden, kan vi ikke bare bygge dem op efter det mønster, vi nu engang — undskyld udtrykket — tilfældigt har her i landet. Vi ser, at man i andre lande har helt andre mønstre for sådanne læreanstalter, og jeg tror, at det er meget vigtigt, at vi er overordentlig lydhøre på det punkt. Jeg synes altså udmærket, man kunne tænke sig de kontakter, det ærede medlem nævnte. Man kunne også have lidt kontakt med visse af de højere fakulteter. Jeg synes, det er vigtigt, at vi, når vi bygger nye universiteter og læreanstalter op og altså har chancen for at bygge nyt op, ikke føler os forpligtet til at gøre det præcis i de former, vi hidtil har kendt.

Det ærede medlem var også inde på spørgsmålet om elevrepræsentation. Jeg tror nok, at det er et spørgsmål, vi kommer til at se på mere i almindelighed. I det par måneder, jeg har haft mit nuværende felt, har vi også prøvet at sætte elevrepræsentanter ind et par steder, hvor vi mente at det var rigtigt og fornuftigt at gøre det, har gjort det netop i de organer, der i øjeblikket har med de højere læreanstalter at gøre. Jeg tror, vi skal gå videre ad denne vej, men at vi også her må finde nogenlunde ensartede linjer for de forskellige institutioner.

Jeg takker for modtagelsen og er parat til at give de oplysninger i udvalget, som man måtte ønske.

Morten Lange: Jeg bliver nødt til at sige til den højtærede undervisningsminister, at jeg har vel vogtet mig for at sige, at administrationen ved de højere læreanstalter havde fundet en ideel form andetsteds. Det er sandelig ikke sådan. Det ved vi alle sammen. Der er blot ikke megen grund til at tro, at dette nye skud på den forskelligartede administration, vi har, vil vise sig

[Morten Lange.]

at være en inspirationskilde til ændringer andre steder.

Jeg vil derfor nøjes med at takke den højtærede minister, fordi han sagde, at når vi nu engang får en betænkning fra universitetsadministrationskomiteen, kan vi jo se på sagerne under ét. Jeg går ud fra, at det betyder, at vi også kan få en mere forstandig administration af handelshøjskolen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Orla Møller: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Første næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om „Ungdommens uddannelsesfond“s forvaltning og virksomhed har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerung samt oprettelse af mindre jordbrug m. m. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Møller Sørensen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det rimeligt, at privatbaner, som er koncessionerede selskaber, er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Sigsgaard har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren de påtænkte udvidelser af dansk industris produktion af militært materiel ønskelige, bl. a. under hensyn til regeringens muligheder for at tage initiativer i retning af afrustning?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 23. marts kl. 14³⁰ med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om valutaforhold m. v.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om naturfredning.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udførsel af fisk og fiskevarer.

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om handelshøjskoler.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om køb på afbetaling.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ikraftsættelse for Grønland af visse formueretlige love m. v.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om retens pleje i Grønland.

[Første næstformand.]9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om tilskud af statskassen til Ny Carlsberg Glyptotek.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v.

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afvikling af de gejstlige enkekasser.

13) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om købstadkommunernes styrelse.

14) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om landkommunernes styrelse.

15) *Første behandling af:*

Forslag til lov om lån til betaling af ejendomsskatter for visse parcel- og rækkehuse.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15¹².

66. møde.

Tirsdag den 23. marts kl. 14³⁰.

Formanden: Under henvisning til bestemmelsen i § 4, stk. 2 c, i lov nr. 215 af 11. juni 1959 om radiospredning anmoder ministeren for kulturelle anliggender i skrivelse af gårs dato om, at der af folketinget må blive udpeget et nyt medlem til radiorådet fra den 1. april d. å. til valgperiodens udløb den 31. marts 1967 som repræsentant for lyttere og fjernseere i stedet for professor, dr. phil. Mogens Pihl, der har ønsket at udtræde af rådet.

Med skrivelsen følger som bilag en indstilling af 19. d. m., der af ministeriet er indhentet fra Arbejdernes Radio- og Fjernsynsforbund, som i sin tid havde indstillet professor Mogens Pihl.

Ministeriets skrivelse med det nævnte bilag vil blive tilstillet den gruppe, som det efter forretningsordenens § 36, stk. 3, tilkommer at besætte den ledige plads, og vil blive optaget i tillæg B.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om valutaforhold m. v.

Valgt blev: *Lis Groes, Jørgen Peder Hansen, Poul Hansen (Grenå), Helge Nielsen, Peter Nielsen, Erling Olsen, Axel Ivan Pedersen, Chr. Rasmussen, Guldberg, Erik Eriksen, Holmberg, Jens Peter Jensen (Sorø amt), Weikop, Haunstrup Clemmensen, Fanger, Baunsgaard og Kai Moltke.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om naturfredning.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ove Hansen, Frode Jakobsen, Egon Jensen, Camma Larsen-Ledet, Niels Mørk, Poul Nilsson, Axel Ivan Pedersen, Jens Chr. Christensen, Jacob Sørensen, Ib Thyregod, Kristen Østergaard, Thestrup, Knud Thomsen, H. C. Toft, Skytte og Vivike.*